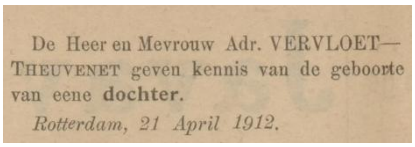
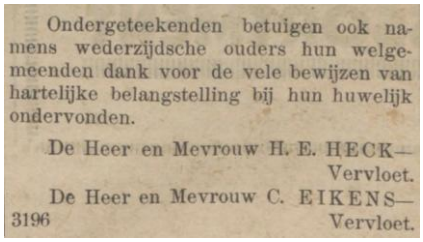
Ria Eikens-Vervloet

De Heer en Mevrouw Adr. VERVLOET—THEUVENET geven kennis van de geboorte van eene **dochter**.
Rotterdam, 21 April 1912.

Adriana (Ria) Vervloet is geboren op 20 april 1912 in Rotterdam. Ze was de dochter van Adriaan Vervloet en Eugenie Marie Leonie Theuvenet. Haar ouders trouwden in 1908 in Medan, NOI. Ze had een zus Eugenie Marie Leonie (1910) en drie broers, Frederik Christiaan (1914), Willem Jan (1920) en Christiaan (1922).

Ondergeteekenden betuigen ook namens wederzijdsche ouders hun welgemeenden dank voor de vele bewijzen van hartelijke belangstelling bij hun huwelijk ondervonden.
De Heer en Mevrouw H. E. HECK—Vervloet.
De Heer en Mevrouw C. EIKENS—Vervloet.
3196

Ria trouwde op 8 juli 1931 in Medan met Cornelis Eikens. Haar zus Eugenie trouwde tegelijkertijd met Karel Everhard Heck. Ria en Cornelis kregen drie dochters Cornelina (Nellie) (1933), Adriana (Adri) (1935) en Eugenie (1937). Haar man werkte voor Harrisons en Crossfield in Brastagi.

Cornelis was tijdens de mobilisatie militiesoldaat bij de stadswacht in Deli. De Stadswachters hadden tot taak een aantal bruggen te bewaken en toen ze moesten terugtrekken hebben ze, zoals de opdracht was, de bruggen vernield. De Japanners verrasten de Stadwachters bij het dorpje Tiga Roenggoe, vlakbijj het Toba Meer. Ze werden gevangen genomen, ontwapend en daarna op 14 maart 1942 in koele bloede vermoord door de Japanse militairen. Hij werd begraven op het Nederlands Ereveld Ancol en kreeg postuum het Mobilisatie-Oorlogskruis voor KNIL-militairen.

In Kamp Brastagi wordt in september 1943 Ria Eikens Oehoe voor de tweede kabouterkring omdat Oehoe Oomen naar Poelau Brajan overgeplaatst wordt. Ria Eikens werd op 30 december 1943 geïnstalleerd als padvindstersleidster in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant Scouting toestond. Na de bevrijding van het kamp laat ze padvindsters de vlag officieel hijsen. Haar dochter Adri werd op 4 augustus 1943 geïnstalleerd als kabouter bij de eerste kabouterkring.

Tijdens de oorlog werd Ria op 16 april 1942 met haar 3 dochters Nellie (10), Adri (6) en Eugenie (5) in het Meisjeshuis in Brastagi geïnterneerd Brastagi was een gemengd Japans interneringskamp op Noord-Sumatra, 60 km ten zuiden van Medan aan het Toba-meer. Het kamp was ondergebracht in het gebouwencomplex van de Planters School Vereeniging Brastagi, de bungalow van Harrison & Crosfield en Huize Tameling. De vrouwen en kinderen die op de hoogvlakte rondom Brastagi en Kaban Djahe verbleven en enkele oudere mannen werden geïnterneerd in de kostschool waar normaal accommodatie was voor 200 kinderen. De kampleiding was Nederlands. Op 16 april 1942 opende het kamp en waren er 939 mannen, vrouwen en kinderen gevangen. Na de eerste chaotische weken vond iedereen een plekje. Vrouwen en meisjes sliepen bij elkaar in de voormalige klaslokalen en kinderslaapzalen, jongens ouder dan 8 jaar sliepen apart. Het kamp bestond uit een groot hoofdgebouw, rondom een binnentuin gebouwd, met aan de ene kant de lagere school met

een zeer ruim gymnastieklokaal en het kleinere H.B.S. gebouw. Aan de andere kant van het hoofdgebouw stond het nieuwe meisjeshuis, ziekenhuis en het z.g. straatje, waar een aantal gebouwde huisjes voor de onderwijzers waren, een voetbalveld en een klein park, het Vondelpark.

Voor de oorlog was er al een Scoutinggroep in Brastagi. Na de Japanse bezetting stopten de Scoutingactiviteiten. In het geheim vormde Akela van Braningen met een aantal jongens de Pioniersgroep met de patrouilles Arenden en Panters. Om de jongens en meiden in het kamp wat om handen te geven lukte het Akela van Braningen van de Nederlandse kampleiding toestemming te krijgen 'officieel' met Scoutingactiviteiten te starten. Scouting werd in principe door de Japanners verboden, maar soms wel oogluikend toegestaan. Gedurende de oorlog waren ze soms strenger en soms meegaander. Op tien augustus 1942 werd de Afdeling Brastagi opgericht. Het afdelingsbestuur werd gevormd door Hopman Meijerink, Oehoe Oomen (Kabouters), Akela Hoek (welpen), Akstra De Lavalette (padvindsters) en Akela van Braningen als secretaresse. Voor de jongens waren er 2 welpenhordes en twee jongenstroepen: de Pioniers en de Rimboejagers. Voor de meisjes werd gestart met 2 kabouterkringen en twee meisjestroepen: Skoth en Opino. Ze hadden khaki uniformen maar de patrouillelinten waren het enige Scouting kenmerk.

In september 1942 timmerden de jongens een hoek in de gymzaal om apart te kunnen zitten met de troepraad. "De Wigwam" werd het centrum van de afdeling Brastagi, met een deur die zelfs een goed slot had. Negen zware houtblokken om een echt brandend imitatie kampvuur verhoogden de gezelligheid. Het portret van Baden-Powell vond een plaatsje aan de muur op een blauwe jamboree-das. Op de 28e wordt De Wigwam ingewijd. In oktober werden van twee oude jurken vlaggen gemaakt voor de verschillende onderdelen.

Op 22 december 1942 werden de geïnterneerden uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar overgebracht naar Brastagi. Er kwamen bijna 700 mensen bij. De scouts hielpen mee iedereen naar hun slaapverblijf te wijzen en spullen te dragen. Alle lessen op school en bijeenkomsten werden verboden en de lokalen werden gebruikt voor de huisvesting. Mede door de toestroom van de nieuwe bewoners bleek in januari 1943 Scouting zo populair dat er ondertussen 3 jongenstroepen, 4 welpenhordes, 3 meisjestroepen, 4 kabouterkringen en een pioniersstersstam waren, samen ruim 450 leden.

Op 31 mei 1943 moesten de oudste jongens naar het mannenkamp Soengei Sengkol. Onder de groep zaten ook de oudere patrouilleleiders. Intussen werd ook een nieuw afdelingsbestuur gevormd, omdat Hopman Meijerink door de Japanners zwaar mishandeld was. Naast Hiawatha Van Braningen als presidente en Awanda Put als secretaresse waren Akstra de Lavalette, Akela Hoek en Oehoe Overdijkink bestuurslid.

In september 1943 wordt Ria Eikens Oehoe voor kring 2 omdat Oehoe Oomen naar Poelau Brajan overgeplaatst wordt. Eind '43 was de sfeer in het kamp erg bedrukt en dit raakte ook Scouting. Kinderen liepen weg en jongens die wel lid bleven werden gepest. De twee jongenstroepen werden hierdoor verboden door de afdelingsleiding. Maar begin '44 kwam er weer nieuwe energie. Er werd een nieuwe pioniersgroep opgericht met de patrouilles panters, eekhoorns, vossen en bevers. Ria Eikens werd op 30 december 1943 geïnstalleerd als padvindsterleidster, samen met Carla Bodenhausen, in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant

Scouting toestond. Toen er na verloop van tijd een Japanse official onverwacht op inspectie kwam, droeg Eikens een padvindsters uniform en maakte iedereen zich zorgen om de gevolgen. De Japanner gaf haar hartelijk een hand. Hij was ook scout en had de Wereld Jamboree in Vogelenzang in 1937 bezocht.

Half december 1944 moesten alle jongens die ouder dan 10 waren het kamp verlaten naar het mannenkamp Si Rengorengo. Het leven werd steeds zwaarder in Brastagi. Alleen de Opino groep ging door tot het eind, met 4 patrouilles. Medio juni 1945 sloot het kamp en werden 1347 vrouwen en kinderen naar kamp Aek Pamienke III gebracht. Ook daar was Ria Eikens kampleidster. Het kamp Aek Pamienke bestond uit drie afzonderlijke kampcomplexen midden tussen de rubberbossen aan de spoorlijn van Medan naar Rantau Prapat, tussen het station Aek Pamienke en het plaatsje Bandar Doerian. De kampen waren omheind met prikkeldraad. De mensen waren ondergebracht in barakken (sommigen spreken van koeliehuisjes) in open plaatsen in de jungle, gemaakt van stokken en planken met een atap-dakbedekking.

Na de overgave van de Japanners op 15 augustus was pas 25 augustus de dag dat de gevangenen echt vrij waren. Nora Prins en Ria Eikens stonden op een podium en Ria had in haar armen de driekleur. De padvindsters mochten deze hijsen.

Onderlinge teamgeest in kampen was geweldig

Als ze terugkijkt op de oorlog zegt Ria Eikens, door haar tweede huwelijk mevrouw Raphael-Vervloet: „Het is eigenlijk wonderlijk gegaan. Ik was net 30 en moeder van 3 kinderen toen wij op 16 april 1942 met 939 mannen, vrouwen en kinderen in een school in het bergdorp Brastagi, niet ver van de Sumatraanse hoofdstad, Medan, werden geïnterneerd.

„De mannen moesten na een week al weg. Toen kwamen wij helemaal op ons zelf te staan. Wij werden door de Jappen bewaakt en aan het werk gezet, maar de interne gang van zaken moesten wij zelf regelen. Ik vond het belangrijk, dat dat goed zou gebeuren. Kort daarop koos de vrouwen mij als kamphoofd. Het eerste jaar gaven de Jappen geen cent aan ons uit. Wij moesten om aan voedsel te komen kostgeld betalen. Gelukkig was de onderlinge teamgeest geweldig groot. Brastagi was in zekere zin een uniek voorbeeld van het ideale communisme. Geld, medicijnen en al het voedsel dat wij persoonlijk bezaten ging in één grote pot, zodat de armen en rijken eenvoed overlevingskansen kregen. Zoiets kwam bijna nergens voor".

„Op 24 november 1944 kwam de commandant ons een lijst brengen met de namen van 29 mannen, die in een ander kamp waren overleden. Misschien was het de druppel, die de emmer deed overlopen ,want de volgende dag braken 350 vrouwen uit. Het kon omdat de bewaking na de viering van een Japanse feestdag dronken of afwezig was. Toen ik ze bij drommen het kamp zag uitlopen om voedsel te zoeken was het al te laat. De MP kwam er aan te pas om onze uitgemergelde mensen met zwepen het kamp in te slaan".

„Mijn assistente Noor Prins en ik werden verantwoordelijk gesteld. De MP nam ons mee naar hun hoofdkwartier, waar ze met alle geweld de namen van de aanstichtsters wilden weten. Wij zeiden dat zij zelf voor 'n betere bewaking hadden moeten zorgen en weigerden verder om ook maar iets te zeggen. Toen namen ze ons mee naar hun martelkamer, een vrij groot vertrek waar een Chinese beul op ons wachtte".

„Wij werden aan onze haren aan een katrol opgetrokken, bij draaide ons de duimschroeven aan, bond ons vast aan een ronddraaiend rad en pompte ons helemaal op met water. Je begrijpt nu eigenlijk nog niet dat je het hebt overleefd, maar de beul had geen succes en toen werden wij alsnog ter dood veroordeeld. Ik maak. te mij zorgen over mijn drie kinderen, want ik wist dat mijn man ook al was overleden, maar een MP'er gaf mij een knipoog. Wij werden een overvalwagen ingetrapt, die ons naar de executieplaats zou brengen, maar inplaats daarvan reden ze ons terug naar het kamp en werden wij weer vrijgelaten".

De voedselvoorziening werd hoe langer hoe slechter. Op 16 juli 1945 moesten wij naar het vernietigingskamp Aik Pamienke verhuizen. Vrouwen en kinderen sleepten als slaven de bagage heen en weer, terwijl de bewakers er met zwepen op los sloegen. De primitieve houten loodsen waarin wij met 1500 vrouwen en kinderen werden ondergebracht zaten onder de kakkerlakken en de luizen en weldra werden wij door legioenen ratten bestormd".

„Wij kregen bijna niets meer te eten, maar ook het drinkwater werd gerantsoeneerd. Wij kregen per persoon per dag maar één conserveblik water om te wassen, te drinken en te baden. Er vielen steeds meer doden, maar wij kregen niet eens een schop om ze te begraven, zodat wij met onze handen een kuil moesten graven".

„Toen kwam God zij dank de vrede, anders hadden we het geen van allen overleefd. Op nog geen vijf minuten lopen van het kamp ontdekten wij een rivier. De schuren, die wij vanuit het kamp konden zien, zaten vol Rode Kruispakketten met medicijnen. De Jappen die als een blad aan een boom omdraaiden en ons nog een tijd tegen de extremisten beschermden, werkten toen opeens tot diep in de nacht om massa's voedsel aan te voeren. Het was er allemaal dus wel...."

Ria trouwde na de oorlog met Nicolaas Pieter (Pierre) Raphaël (1912-1977). Hij was geboren in Ukkel, België en was leraar.

Ria was in 1947 groepleidster van de afdeling Medan van het Meisjesgilde van de NIPV.

Het gezin ging na de oorlog naar Nederland. In 1951 werd in Rotterdam een dochter geboren. Ria is overleden op 8 februari 1990.

Ze ontving voor haar inzet tijdens de oorlog het Verzetsherdenkingskruis.

Meer informatie

Adriana Vervloet (1912 - 1990) - Genealogy
Deli courant » 20 jun 1908 - Art. 4 | Delpher
Deli courant » 09 dec 1910 - Art. 7 | Delpher
Deli courant » 22 apr 1912 - Art. 4 | Delpher
De Sumatra post » 18 nov 1922 - Art. 141 | Delpher
De Sumatra post » 13 jul 1931 - Art. 85 | Delpher
Deli courant » 08 jul 1931 - Art. 21 | Delpher
Deli courant » 08 okt 1932 - Art. 12 | Delpher
Deli courant » 19 sep 1935 - Art. 9 | Delpher

Deli courant » 24 jul 1937 - Art. 21 | Delpher
Cornelis Eikens | Oorlogsgravenstichting
Leidsch Dagblad | 4 juli 1970 | pagina 17 - Historische Kranten, Erfgoed Leiden en Omstreken (courant.nu)
Verzetsherdenkingskruis (geni.com)
Bevrijd! | Museon Omniversum (museon-omniversum.nl)
Achter-kawat-en-Gedek.pdf (s-i-d.nl)
Dokter Fonds Ziekenhuis Medan (japanseburgerkampen.nl)
BRASTAGI (japanseburgerkampen.nl)
Brastagi kampbewoners 1942-1945
Het Indisch Leidersblad 1947 (3-4)
Brastagi - Wikipedia
Soengei Sengkol Medan (japanseburgerkampen.nl)
Si Regnorengo Rantau Prapat (japanseburgerkampen.nl)
Aek Pamienke Rantau Prapat (japanseburgerkampen.nl)
Aek Pamienke - Wikipedia
Logboek Opinotroep (via van Braningen)
Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 - uitgave van Stichting Noord Sumatra Documentatie
Nicolaas Pierre Raphael - Nationaal Archief
Nicolaas Pierre Raphael - Ons Land
Het Rotterdamsch parool » 05 okt 1951 - Art. 74 | Delpher
NRC Handelsblad » 01 maa 1977 - Art. 147 | Delpher

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.